

OSIADAĆ (35) *vb impf*

o oraz drugie a jasne; w inf: -siad- (10), -siąd- (1) *BielKron* (5:1); w pozostałych formach: -siąd- (16), -siad- (3) *MurzNT*, *Mącz* (2).

inf osiadać (11). ◇ praes 1 sg osiadam (4). ◇ 2 sg osiadasz (1). ◇ 3 sg osiada (3). ◇ 3 pl osiadają (4). ◇ praet 3 sg m osiadał (1). f osiadała (1). ◇ 3 pl m pers osiadali (ó). ◇ fut 3 pl m pers będą osiadać (1). ◇ [imp 2 pl osiadajcie.] ◇ con 3 pl m pers by osiadali (2). ◇ part praes act osiadając (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI i XVIII w.

1. *Zajmować jakieś miejsce w celu przebywania tam; osiedlać się, zamieszkiwać; insidere Calep, Cn; persidere, subsidere, substare Cn* (20): O chłopcy też, którzy się po wsiach tułają [...] mały podatek jest postawion, ktorego trzeba na nie większego, aby się jednali na służby i osiadali. *Diar* 83; *Calep* 542b.

osiadać co (8): *Diar* 72; cze^{mv} ty gory ofiadałz/ czemu niefiędziefz ná rownią poigramy zlobą *BielKron* 227v; á ftąd wsi ná Podláfzu ięli ofiadać/ gdzie przed tym pułtynie były. *BielKron* 371, 255v, 442; *RejPos* 18; A ziawił fię [Czech z Lechem] w tych kráiách [...]/ kiedy nowo té kráie nowé ośiadáli/ y ná miefzkánié fię fobili. *KochCz B; BielSjem* 18.

osiadać gdzie [w tym: tam" (1), „gdzie” (1), na czym (1), „tu” (1)] (6): Widząc [...] doftátki wielkie v krolowey Dydney/ ięli fie tám budować/ ofiadać *BielKron* 75v; Hunni/ wżytkę Europę y Afrikę zwoiowáli/ fplondrowáli/ y gdzie fie im podobáło ofiadać *BielKron* 335; wolim dań poftąpić iáką nam włożą/ niżliby thu Hifzpani mieli być á ofiadać. *BielKron* 442v, 275v, 338v; ná których [miejscach] iefliby infzého opátrzenia wiecznościóm álbo Lennym nie mogli mieć/ trudnoby ośiadać mieli *SarnStat* 87.

a. *Siadać, zasiadać na czymś* (4) :

osiadać co (3): Potym zásię oftátnią á nád infze wyftáwną część iego [okrętu]/ ośiada fam Zeglarz *PowodPr* 2. Cf *Zwrot*.

osiadać na czym (1): ná którym [drzewie] y ptacy fie gniezdzą/ y pczóły ofiadaia *RejZwierc* 143v.

W przen (2) :

Zwrot: »osiadać stolicę« = *zasiadać na tronie* [szyk zmienny] (2): I fynowie ich áz ná wieki/ będą ofiadać ftolicę twoię [sedebunt super sedem tuam]. *Leop Ps* 131/12; *CzechEp* 418.

2. *Opanowywać coś siłą, zajmować; occupare Mącz, Calep, Cn; possidere, potiri, usurpare Cn* [w tym: kogo, co (7)] (10) : [Machumet] zmocniwfzy fie s Sáráceny/ wżytkę Arábii/ Syryą/ Egipt/ Hifzpánią/ Gállii ofiadać/ y długi čás trzymáli. *BielKron* 165v, 159, 338; *Mącz* 258c; *Occupo*. Invado, arripio, mihi vendico, vi detineo. Ofiadam, opanuie. *Calep* [721]b; Wyświecáli wżytkie bifkupy/ y ftolice ich ośiadáli/ zábijáli ie/ y máiętności ich łupili. *SkarKazSej* 687b.

W przen (4) : *MurzNT* 88v; Co zá flepotá onych czáfów ludzkie myfli ofiadałá/ iż ftworzenie zá ftworzycielá chwalili *BielKron* 24; Ták wiele sídeł y pobutek do nieczyftości podawáią młodym ludzióm/ ktore fię im w oczy/ w wfy/ y w fercá wkradaia/ y ośiadaia ie [in ... animos eorum illabuntur eosque occupant] *ModrzBaz* 53v; Záklętych duŕze czárt ośiada. *WujNT Zzzzz2*.

3. [Posiadać, otrzymywać [co w czym]: Przyimuyćie naukę więcey niżli wiele frebrá/ á obfite złoto ofiadaćie w niey [aurum possidite in ea; á ośiągniećie z nią wiele złotá *WujBib*]. *Leop Eccli* 51/36 (*Linde*).]

4. *Dosiadać, ujeżdżać* [co] (4) : Dobrzeć czynią oni gośpodarze/ którzy podczas we dwu lat/ podczas we trzech ofiadają y obyездzają źrzebce *GliczKsiqż* I8v, F6; *Mqcz* 365b; Coż tu rzeczysz Rycerstwo Koronne/ kiedyby przyšlo konie łwe przeciw temu pohánftwu ośiadać *PowodPr* 36.

W charakterystycznych połączeniach: osiadać konie, źrzebca (3).

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : Anteoccupo. Praeoccupo. – Vprzedzam, wprzód ofiadam. *Calep* 74b.

Synonimy: 1. obywać, zamieszkawać, zamieszkiwać, zostawać się; 2. ogarniać, osiągać, opanować, zajmować; 3. mieć, posiadać.

Formacje współrdzenne cf SIEDZIEĆ.

Cf OSIADAJĄCY, OSIADANIE, [OSIADANY]

AK